

Fjärde roten, tomt 51

Kvarteret Sparbanken

Femte roten 1637–57v

Vid Västra Hamnens västra sida mellan
Kyrkogatan och Drottninggatan

Första roten 1657h–70

Jürgen Rump

Var rotemästare i rote 1 1659–63.

1637: 3 mtl, 1638, 1644: 3 mtl, 1639, 1645 1650–52: 2 mtl, 1653–55: 1 mtl

Gården belägen vid lilla västra hamnen (I), Omtalad, 4.24n

Jörgen Rump omtalas så tidigt som den 6.1.1632, då han gifte sig med *Elisabeth Warstinges*, som möjligen är den hustru som efterlevde honom och som då hon begravdes den 21.3.1682 kallas *Elisabeth Westede*, född 1607. Själv var han född 1601 och begravdes den 22.11.1674.

Det framgick vid kämnärsrätten i mars 1659, att Jöran Rump 1632 hade förbundit sig på *Påfwel Heines* vägnar betala en summa till Erik Börgesson. Det talas som sotesång, möjligen Påfwel Heines, Denne omtalas 1636 som "leinwandt-köpare" (se 4.36).

Vid kämnärsrätten den 9.2.1644 anklagade *Hans Larsson skult Jöran Rump och Olof Gustafsson (Göstafsson) kopparslagare* för deras uppförande mot varandra. Olof kopparslagare hade några dagar tidigare i *Anton Fransmans* hus trakterat Jöran Rump med hugg och slag, vilket Olof erkände. Orsaken skulle vara sade han, att Jöran Rump någon tid dessförinnan på tullplatsen vid Viken hade överfallit honom med onda ord och kallat honom skälm: detta föranledde nu att han gav Jöran hugg och slag.

Skulten begärde, att Jöran Rump skulle straffas för att han med märkligt oljud "despecterade" Rätten och kallade sin vederpart ljugare. Jöran Rump fick böta 12 öre. Den 14 febr. var skulten "genom krigsfolks omläggning" förhindrad att upptaga målet

Den 21.2.1644 KR i målet vittnade *Siward Balber och Antonius fransman*. Siward balber hade varit tillstädes i Antoni fransmans hus. Han berättade vidlyftigt om hur det gick till, när Oluf kopparslagare och Jöran Rump trätte och slogs sinsemellan och hur de slog varandra "blodiga och blåda" och hur Jöran Rump tre gånger sade till Oluf: "Tu slogh mig som en skälm" Båda de anklagade dömdes till 12 mark penningböter efter 9 kapitlet SB.

Borgmästare och råd i Arboga meddelade i ett brev daterat den 6.9.1667 till Göteborgs magistrat, att en av deras borgare Johan Pedersson hade frånstulits 220 daler av en av sina gäster. Denna gäst hade av *göteborgaren Olof Bötker* med flera angivits för att vara son till Jöran Rump. Man begärde rättens hjälp att få honom sänd till Arboga. Rätten lämnade dock besked till rådet i Arboga, att den icke kunde lämna den begärda hjälpen, eftersom den av rådmann Herman Schmidt fått veta, att *Jöran Rumps son Henrik* redan befann sig i Köpenhamn.

Det var tydligen ett par döttrar till Jöran Rump den *jungfru Metta Rump*, död 1677, som gifte sig med *böss- och klensmeden Hans Bautz* den 29.6.1669 och den *Magdalena Rump*, som äktade *Tomas Kipp* den 2.2.1670. Om Metta står det i vigselboken "Im hause copuliert, zur kirchen ge-

geben 1 Rdr; 19 wochen darnach im kindbette kommen. Schlechte Ehre, dafür gebusset 2 Rdr.” Eljest vet man inte mycket om Jöran Rumps släkt, annat än att han vid kämnärsrätten den 26.10.1649 ingick skriftlig arvförening med *guldsmeden Johan Wedinghusen* (23.9.1655 med gift *Christina Wüttcher*), varvid Jöran Rump fordrade ränta för sex månaders tid. Johan Wedinghusen hade hållit Jöran Rump och hans barn med kost. Samma höst fordrades Jöran Rump av *Nils Bryntesson (Werme)* på något gods Rump när han var inspektor över gränstullen vid Viken utan orsak hade konfiskerat från denne. Jöran Rumps principal *Henrik Sinclair* omtalas liksom *Hans Sinclair*.

I sammanhang med denna tjänst var Jöran Rump några år borta från Göteborg. Han förekommer i femte roten åren 1637–45 och 1650.55 och var tillfälligt bosatt i sjunde roten 1649.

Handelsinspektör Jöran Rump vände sig 18.2.1656 mot *Sigward Volcker, Olivier Pettersson, David Matzen, Michel Speleman och Sara Holsckers*, som mot förbud hade brukat hustapperi och sålt vin i stop och kannetals.

Jöran Rump återflyttade tydligen till Göteborg i samband med att han i stadens tjänst anställdes som accisinspektor. Genom den tidens dåligt ordnade administration kom så gott som regelbundet tjänstemännen och deras cautionister att åläggas större ekonomiskt ansvar än de kunde bära och Jöran Rump utgjorde inget undantag. Han råkade i slutet av sitt liv i ekonomiska svårigheter. Det omtalas t.ex vid underrätten den 15.2.1666, att *burggreven Israel Norfelt* hade caverat för 14 tunnor och en skeppa salt för Jörgen Rump och också fått betala dessa efter ett pris av 3 riksdaler salttunnan hos skeppsrederiernas direktörer.

12.10.1660 Gbg K Jöran Rump 1) contra *Mattis bakare å sal Herman Saxes bakares* barns vägnar, vars förmyndare Mattis bakare var.

20.2.1663: Casper Larsson (10.101) fullmäktig av ”samtliga redare i Tegelhofwet” contra *Jöran Rump*, som fordrades på 26 d 20 öre smt för 1900 murstenar, som han erhållit 3.1.1660

Vid underrätten 27.2.1667 krävde Jöran Rump *Jacob Kuhns* hustru på sakören, vartill hon dömts den 13.6.1652: Jacob Kuhns hustru visste icke ”Hwarföre hon med sin man till sådan post skall vara saakfelt”.

27.10.1665: Tyska kyrkans föreståndares fullmäktige Casper Larsson krävde Jöran Rump på diakon- och tomtpenningar liksom på kyrkans rättighet för två stolrum av vilka det ena ständigt hade varit hävdad av svarandens hustru och barn. Jöran Rump sade sig icke kunna betala det som han icke var skyldig och fick plikta för opposition mot dom.

12.11.1672: Jöran Rump hade måst betala några inkassepengar för stadens hos honom innestående medel. Han hade också betalt för Jacob Kuhn.

Jörgen Rumps gård vid västra hamnen, som staden hade i pant för hans skulder lagbjöds första gången den 18.6.1666. Jörgen Rump begärde några dagar därefter, att uppbjudandet skulle upphöra. Han hade redan betalt 100 riksdaler på sin skuld och skulle med det snaraste betala resten 300 riksdaler. 1.3.1669 lagbjöds första gången Jörgen Rumps gård på stadens och burggreven Israel Norfelts vägnar.

Tomas Rinck 1670

Johan Bleckslagare 1672

Henrik skomakare 1672

Sedan Jöran Rump hade fått avstå sin gård till sina kreditorer bodde han och Tomas Rinck 3.62, Domprosten (ej antecknade där).

Jacob stadsbuds änka

1671–81 Gustavi tomtöreslängd 1670–81 1 tomt

Den 21.4.1670 erbjöd sig *Jacob Hermansson v Adorps* (d.ä., se 4.109) *efterleverska* (tydliggen identisk med ”Jacob Stadsbuds änka”) att köpa Jörgen Rumps gård Hennes måg *Johan Olofsson bleckslagare* fick beskedet att Rump var skyldig staden m fl. Denna Jacob stadsbuds änka var tydliggen den hustru *Nelletje Gerdsdotter (Gerritzdr)*, som den 11.9.1671 beviljades fastebrev på Jöran Rumps gård vid västra lilla hamnen, av henne ”inlöst, lagbjuden och lagstånden” (Det omtalas 19.7.1669, att hustru Nelltie Gerritzdotter för 420 rdr köpt skulten Anders Bengtssons gård)

Jacob Hermansson von Adorp hade varit gift tre gånger och hade tre kullar barn. Första hustrun var *Margareta Royaert*, dotter till Göteborgs första stadsbud *Fredrik Royaert* (se 4.109 ö el 3.58) och h. h. *Broona*. Både Broona och Margareta dog före Fredrik Royaert,

Den första kullens barn (en del bosatta i Holland) ärvde gården efter morfadern Fredrik. Snörmakaren *Herman Jacobsson* och hans halvsyster (i andra kullen) *Gertie Jacobsdotters* man *bleckslagaren Johan Olufsson* (med svågern *Peder Larsson*) vände sig 31 mars och 3.5.1669 mot deras styvmoder Nellkie Gerritz, som inlade inventarium. Herman fordrade i hushyra (1/2 rdr för var vecka) för de ungefär 30 år, som fadern hade besuttit huset efter sitt andra giftermål, Enligt rätten hade änkan blott 10-delen att fordra, när gäld och skuld var betalda. Änkans broder *Johan Gertsson* (från Gamlestaden) omtalades. Denne vände sig i RR den 17.1.1670 mot Herman Jacobsson (von Adorf). Han klagade över att Herman hade sönderrivit sin faders obligation, då Johan Gertsson fordrade betalning av honom Johan Gertsson hade med obligationen inlöst Hermans arvedel i dennes morfader Frederik Royaerts gård. Fadern skulle ha löst till sig Hermans del. *Tönnis och Johan Gertssöner i Gamlestaden* begärde av tyska församlongen 12.10.1671 arrende-kontrakt på Härlanda utmark (se resolutionsboken).

Herman Jacobsson och Johan Olufsson ville 21.6.1669 *procudera vittnen*, att fadern i sitt första äktenskap hade varit en välbehållen man. Arvstvisten blev mycket bitter, Hustru Nelkie Gertsdotter klagade över att hennes styvdotters man Johan Olufsson Bleckslagare 1) hade förbjudit henne såväl i den svenska som i den tyska församlingen att begå Herrans nattvard; 2) hade slagit och rivit hennes tjänstepiga i ögonen; 3) hade kallat henne och hennes barn för horor och utropat huset för ett horehus. De som bodde i huset skulle vara horor, skälmar och tjuvar, Vittnen skulle vara *Jörgen Wincent* och *Jonas Grubb*, Enligt Johan Olofsson var det predikoämbetet i de båda församlingarna som hade förbjudit Nellkie att begå nattvarden, då man först måste förnimma av henne och hennes barn om deras religion, eftersom hon hållit sig från kyrkorna i fem år. Vittnen var Gofwert Didriksson och Sven Arvidsson, som druckit ett stop öl i huset. Den 23.11.1671 vände sig bleckslagaren mot sin svåger Peder Larsson, som hade anstiftat tvisten om nattvarden.

Nelike Jacob stadsbods pantsatte den 9.11.1678 sitt hus vid Västra Hamnen till *matronan Margareta Schmitt* för lån av 50 rdr med 4 rdr ränta om året. Vittne *Anders Åkerman* (RR 5.6.1689). Nelkie Gertsdotter sal Jacob stadsbods änka begärde 1674 (EIIa) drägliga utlagor: hon hade ”många fattiga små barn”.

Brännvinsbrännare Jon Nilsson Weber

lät första resan den 29.8.1689 lagbjuda hus och gård belägen vid lilla Västra Hamnen mellan guldsmeden Sven Wallmans gård å södra sidan och Leonhard Horn å norra sidan, som han tillhandlat sig av hustru Neltie Gerdsdotter för 420 d smt.

Den 3.9.1696 berättade Jon Nilsson brännvinsbrännare (EIIa:12), att hans granne *Mäster Sven Wallman* hade besvärat sig över att Jon hade satt sin byggning för nära hans, så att det saknades ”dråpperum” mellan hans och Jons hus. Sven Wallman hade föregivit hos Magistraten, att Jon skulle ha utfäst sig att vilja bygga en ny ”enkelgavel” av den sort, som fanns på Svens hus och att eftersom detta ej hade skett, skulle Jon åläggas att riva och ändra den redan uppsatta. Wallman hade Jon ohörd den 13 sistlidne juli erhållit ett Extractum Protocolli, som allvarligt ålade Jon att hålla sitt löfte. Jon ville därför berätta följande:

”Förrän jag begynte att lägga någon grund till min byggning war tvenne av Rådet Herr Christian Schotte och Herr Oluf Simonsson, som uthsågo, huru jag byggja skulle och efter den uthstakning, som af dem giordes, blef och sielfva grunden lagd, så att det förmodeligen lörer wara lag- och förswarligen handlat, hafwandes sedermera Mäster Swen Wallman under den tiden huset i Byggning stood, ey det ringaste åtahl eller klagande om slikt trängsell giordt förrän jag siälfwa resningen /som den nu står/ låtit uppsättia.

Man kunde makeligen emellan dess och mitt huus en rännen lägga, som förhindrar allt drypande på dess taak och wäggjar.” Jon Nilsson

25.9.1696: Fru *Christina (Söfringsdotter) Heirman* (se 4.52) contra Jon Brännvinsbrännare och hans hustru, som dagen innan uti sitt hus skulle ha angripit Christina Heirmans med åtskilliga okvädingsord. Vittnen var *mäster Görgen Halwardsson* och *timmerkarlarna Johan Andersson och Anders Bengtsson*. Görgen Halwardsson hade i ”Fruuns” hus sökt en officerare för vilken han arbetade. Då han inte fann honom satte han sig ned för att dricka en pinken öl. Han observerade då Jon brännvinsbrännare och hans hustru, som i ”Fruuns gård woro och uplade sine rännor”. Han hälsade på dem och frågade, vad de gjorde där. ”De swarade ”Wij lägge up wåre rännor”. I det var Jon brännvinsbrännarens hustru vid en knut, då kom hustrun till dem. Men Mäster Görgen gick up åt gården och fick höra det bönderna frågade, om de skulle hugga av den knuten, hwar på brännvinsbrännarens hustru svarade: ”Jaa, för alt hwad efterkommer skall iag swara derföre”. Därpå ville mäster Görgen gå in åth stugan, men mötte Fruun i Förstugan, då hon sade ”hwad willien i göra, willien i hugga af min knut”. Ja, svarade Jon brännvinsbrännarens hustru: det will iag, ty när mitt gamla huus stod, dröp der af inn i min säng.” Då svarade Fruun: ”derpå skull i hafwa talat förr, och icke nu”. Den andra svarade: ”Jo nu moste iag tala der på. slog der på dhen ene handen i den andre, derpå sade Fruun: öi hafwen intet bygdte effter Magistratens ordres, då swarade mäster John (Jon): ”När i byggen kunnen i bygga bättre”, och hans hustru sade: ”iag tror i har många huus bygdte, sägandes vidare: köp af mig min gård, willien i icke det, så skall iag köpa eder och är qwinna att betalan änn i denna affton och kan henda du skall få ord gifwa mig, innan du skall komma uth”. ”Hwad”, sade Fruun: ”will tu drifwa mig uthur min gård, twij”, och fölgde henne neder åt porten, då brännvinsbrännaren tog sin hustru wid handen och wille gå hem men hustrun wände sig alt om och talte immer fort, det mäster Görgen icke alt observera kunde, emedan han stod kvar uppe i förstugan, men då de under porten en stund talat, hörde han Fruun säga, ”hwad: är iag en hoora, det skall bli dig ett dyrt ord, det ordet skulle Du haft i hallsen på dig, och en spann vatten till”. Hwar på Mäster Görgen ingick, och inkom Fruun igen, sägandes till honom: ”I sku wittna, hörde icke I att hon kallade mig hora”, hwarpå han sade: ”Neij, iag stod så långt ifrån, det kunde iag icke höra”. – Inkom för rätten John Andersson, bekiännandes det ingen sinnat war någon knut att afhugga, utan det war allenast en liten sparreände, kunnandes han

i öfriget intet weta, hwad ord dhem emillan falldne äre, emedan han stod högt uppe i wädret och arbetade”. Fru Christina Hermans sökte övertala de byggande att vittna att hon kallats hora men förgäves, och Jon brännvinsbrännarens hustru hävdade: ”Iag skällde henne icke hora utan bad henne spotta efter horor.”

Ett par veckor därefter skrev Fru Christina Heirman: ”Att med sielfwa giärningen blifwa för-olämpad och sedan med ord och åthhäfwor är beklageliget nog men hwad skall man säya, när munnen och giärningen folgz åth, tå blijr wärket fullbordat. Thetta kan iag sanna om min granne Jon brännvinsbrännare, hwilken bygd en god foot in på min Tompt.”

Jon Nilsson hänvisade till *murmästaren Mäster Petter*, som innan han började mura lovade att ej komma Jons grannar för när. Själv hade han länge tålt, att vattnet flöt från Wallmans eget tak in i Jons gård: fru Hiermanskans skorsten stod farligt nära hans gård.

Bouppteckning efter Jon Nilsson Weber företogs 1704 (:202) och som arvingar nämnes 1) *Erik Jonsson Weber* (förmyndare enl RR 30.5.1704 antingen *Anders Liedbom* el. nye svågern *Anders Warneke*), 2) *Rolof Weber* (förmyndare *Melcher Spönsetzer*) och 3) jungfru *Rachel Weber* (förmyndare *Erik Rubbo*). Hon gifte sig senare med *Niclas Lake*, se 4.8) och

4) *Anders Warnecke*,

som tidigare hade varit musikanter och före Jon Nilssons död gift sig med *Britta Weber*. Han hade ett kort äktenskap med *Catharina Wulff* (begr. 13.11.1703, bou i mars 1704) *änka* efter musikanten *Bertram Rotermond* (begr. 8.12.1695, vigsel 1, 12.1785) bakom sig. Han mottog enligt en uppgift (uppvist för rätten 21.5.1711) 1706 och 1707 av *Henrik Petter Leiditz* pengar till sina styvbarn *Bartram, Nicolaus och Catharina Rothermundt*. Han övertog sin nye svärfader Jon Nilsson Webers yrke och gård och fick burskap som brännvinsbrännare 14.7.1704. Britta Weber torde dock också ha avlidit efter ett kort äktenskap, ty Anders Warneke berättade i brev till magistraten den 8.4.1707 (EIIa:19), att han under sin hustrus långvariga sjukdom och i samband med hennes död haft stora utgifter och ej förmått driva sin näring så effektivt som vanligt. För den skull ”ty wärre” [hade han] ingen styfwer kunnat erlægga och betala på sin svägerska jungfru *Rachels* hos honom inestående arv och barnpenningar till hennes förmyndare *Erik Rubbo*. Han begärde ett års uppskov. Cautionister för det kapital Anders Warnecke hade lånat av svägerskan *Rachel* var *Olof Bomstedt* och *Gustaf Jonsson*. Även *Melchior Spönsetzer* och *Märta Brännö* lånade av detta kapital (Gbg AII:4, 27.3.1705). Före 1710 var han omgift med *Britta Plomholt*: Den 7.10.1710 (EIIa:22I) begärde Anders Warneke dilation med exekutionen till dess *inspektören Edegren* kom hem. Han skulle förnöja *Erik Rubbo* i enlighet med en cautionsskrift, som Warnekes nya svärmoder *Gunla Plomholt* givit. *Mäster Warnekes* hustru *Britta Plomholt* (begr. D 9.11.1733) fick stolrum i domkyrkan den 2.9.1712 och på dess södra läktare 7 den 29.7.1717.

Sedan *Erik Rubbo* ”för några barnpenningars skull” uppbjudit Anders Warnekes hus och gård beslöt magistraten att huset skulle värderas av *handelsmannen Petter Mellenberg*, *kopparslagare Mäster Hans Wohlfart*, *brännvinsbrännare Jacob Kraft* och *snickaren Hans Torgman*, som kom till resultatet 1 998 d smt (EIIa:23, 31.8.–4.9.1711).

Den 13.2.1711 uppbjöds brännvinsbrännare Anders Warnekes hus vid Västra Hamnen av *mäster Erik Rubbo* för en f.d. varande pupills fordran och arv.

1717 skattade Anders Warnicke för tobak. Han och hans hustru *Britta* hade pigan *Britta Börgesdotter*. Ibm bodde här *Johan Gercken* med *gossen Jacob Håkansson* och *löjtnant Boström* vid

amiralitetet i Karlskrona, också tobaksbrukare. Ibm 1730, då Anders Warnicke betecknas som sjuklig, bodde där *expediten Schlichtkrull*.

Makarna Warneke pantsatte den 5.6.1722 sin förut alldeles ograverade gård och gårdsbrev vid Västra Hamnen ”mellan Zacharias Hageman i norr och Wirgman i söder” till *kaptan Johan Wolmar Stålhandske* för lån av 640 daler i Caroliner och 300 daler i 5 öre stycken. Den 1.4.1734 uppbjöds brännvinsbrännare Anders Warnekes hus vid Västra Hamnen för en fordran på 640 d smt, som kommandören Johan Wolmar Stålhandske ägde.

Boupppteckning företogs 1737(:370) efter framlidne brännvinsbrännare Anders Warneke och dess före honom avlidna hustru Britta Plomhult: Söner *Johan, Fredrik, Anders*, döttrar *Anna Margareta*, som var *kassören herr Carl Silvanders* käraste, *jungfru Anna Catharina* (undertecknas av Jöns Muhr och kopparslagaren mästare Johan Fredrik Klunger).

Bördsbrev utfärdades 29.1.1763 (Ba:49) för *Johannes Warneke*, född i april 1718, som ville bli guldsmed, Föräldrar brännvinsbrännare Anders Warn(e)ke och Britta Plomholt, båda avlidna.

1741 och 1745. *Handelsman Herr Olof Wenngren* Han omtalas 1741 med 8 mantal, hans *kontorsbetjänt Petter Lunner* med 4, gårdsdräng Gunne, piga Catharina

1750 (Drätsel FII:948)–65: Herr Amiralitets-*Capitain Jacob von Utfall*, död 1769. 5, 49 1715–45 1720 ägde han och Jacob Mesterton lika delar i hus och gård (EIIa:32, 9.3.1720). Betecknas i Rgk 458 för 1753 som näringslös och 1760 som gammal och mindre förmögen. Hade 1753 *husingfrun Maria Scharling*, kvar 1760.

1770–75: *Landssekreterare Johan Pehrsson Palmborg*: Berg II:9–10, 7: 10.2.1774 bou efter landssekreterare Johan Pehrsson Palmborgs fru *Sara Greta Brunjeansson*, död 1.6.1773, dotter av *lagman Nicolaus Brunjeansson* och *Cecilia Catharina Schiller*. Hus och gård 4.51 vid Västra Hamnen med välvd källare, inköpt 8.1.1770 för 5 004 d smt, med nybyggnader värderad 11 500 d smt. EIIb:142 och 143: Johan Persson Palmborg och Sara Greta Brunjeansson lånade utav sin svärfader och fader *Nicolaus Brunjeansson* 6 000 d smt och gav denne tillåtelse att inteckna deras hus och gård vid västra hamnen.

1785–87: *Kronoinspektoren Adlerstams änkefru* Assessor Carl Gustaf Adlerstam var närvarande 3.1.1774, när supercargören Gustaf Thams son Pehr Adolph döps.

1790 *Fabrikören Johan Schutz* hus

1800 Inspektoren Adlerstams änkas hus, 1807 hennes ödetomt.

Senare uppbud av 4.51

handl N G Borgert 27.8.1810

Senare uppbud av 4.51–52

handl Anders Magnus Prytz 21.12.1812

grossh J A Kjellberg 22.5.1837

grosshandl Anders Georg Levgren 5.3.1838

Senare uppbud av 4.51–53

postinsp And. Gjers 19.2.1821